

Konferencja naukowa

Między prowincjonalizmem a nowoczesnością. Gdańsk w XIX wieku

Gdańsk, 12–13 listopada 2019 r.

Organizatorzy: Muzeum Gdańska, Instytut Historii PAN – Zakład Dziejów Pomorza

Miejsce: Gdańsk, Ratusz Głównego Miasta – Wielka Sala Wety, ul. Długa 46/47

Termin konferencji: 12–13 listopada 2019 r.

Termin nadsyłania zgłoszeń: 30 kwietnia 2019 r.

W 2019 r. przypada 150. rocznica uruchomienia w Gdańsku nowoczesnego systemu wodociągów i kanalizacji (12 listopada 1869 r.). Był to ważny element modernizacji miasta, jaka nastąpiła w drugiej połowie XIX stulecia. Rocznicą ta stała się dla nas okazją do podjęcia rozważań nad dziejami Gdańska w XIX w. Planowana konferencja ma być próbą odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim stopniu dziewiętnastowieczny Gdańsk był miastem nowoczesnym, na ile zaś do końca omawianego okresu pozostawał w cywilizacyjnym i gospodarczym zapóźnieniu.

Upadek znaczenia Gdańska w XIX w. – niegdyś jednego z najważniejszych miast w tej części Europy – pozostaje faktem bezspornym. Wystarczy przypomnieć często przywoływane dane, zgodnie z którymi jeszcze w 1816 r. Gdańsk zajmował czwartą pozycję wśród najludniejszych miast pruskich (po Berlinie, Królewcu i Wrocławiu), zaś 100 lat później znajdował się poza pierwszą trzydziestką największych ośrodków Rzeszy. Z drugiej strony od lat 60. XIX w. można zauważyć symptomy stopniowej modernizacji miasta, co było związane przede wszystkim z działalnością nadburmistrza Leopolda von Wintera (pełnił urząd w latach 1863–1890), wspieranego przez grono kompetentnych współpracowników. Jednym z pierwszych zadań podjętych przez nadburmistrza – a zarazem jego największym osiągnięciem – była budowa nowoczesnego systemu wodociągów i kanalizacji, wyprzedzającego rozwiązanie stosowane w tym czasie w Europie.

Nasuwa się jednak pytanie, dlaczego – mimo niewątpliwych przemian, jakie nastąpiły w drugiej połowie stulecia – Gdańsk nie był w stanie nadrobić dystansu dzielącego go od innych, szybciej rozwijających się ośrodków? Jakie były przyczyny i symptomy prowincjonalizacji Gdańska w tym okresie? Które z elementów gdańskiej rzeczywistości należy uznać za nowoczesne i stymulujące, które zaś za hamujące jego rozwój?

Szczególnie interesujące może okazać się porównanie z innymi miastami – zarówno z terenu Prus/Niemiec, jak też innych państw europejskich. Warto zastanowić się, dlaczego niektóre ośrodki, funkcjonujące w podobnych do Gdańska warunkach (np. Szczecin, Królewiec), radziły sobie w XIX-wiecznej rzeczywistości zdecydowanie lepiej. Co zadecydowało o spektakularnym rozwoju takich miast, jak np. Łódź, a nawet bliższa Gdańskowi Bydgoszcz?

Proponowane zagadnienia:

- rozwój przestrzenny i demograficzny,
- rozbudowa infrastruktury miejskiej,
- inwestycje państwowe,
- przemysł,
- wpływ kolei na rozwój miast,
- rola szkolnictwa w rozwoju społeczeństwa miejskiego (szkoły zawodowe, średnie, uczelnie wyższe),
- fortyfikacje, ograniczenia stawiane przez władze wojskowe,
- kwestie społeczne (m.in. emancypacja mieszczaństwa w XIX w., elity miejskie),
- kultura i sztuka,
- urbanistyka i architektura,
- wpływ sytuacji geopolitycznej na rozwój miast pruskich w XIX w.

Podczas konferencji zostanie zaprezentowanych około 15 referatów. Czas wystąpień – 20 minut. Zgłoszenia wraz z abstraktem wystąpienia (do 1500 znaków ze spacjami) prosimy nadsyłać na załączonym formularzu do dnia 30 kwietnia 2019 r. na adres: konferencja2019@muzeumgdansk.pl

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do wyboru referatów. Referaty zaprezentowane podczas konferencji zostaną wydane w formie publikacji.

Prelegentom przyjeżdżającym spoza Gdańska zapewniamy noclegi (11/12 oraz 12/13 listopada). Nie zwracamy kosztów podróży. Nie pobieramy opłaty konferencyjnej.

Sekretariat konferencji:

Muzeum Gdańska – Dział Historii, ul. Długa 46/47, 80-831 Gdańsk

Dr Janusz Dargacz, tel. 519 476 653, e-mail: j.dargacz@muzeumgdansk.pl

Mgr Leszek Molendowski, tel. 512 418 757, e-mail: l.molendowski@muzeumgdansk.pl